

Natur- och trafiknämnden

Friluftsliv i Nacka kommun

Förslag till beslut

Natur- och trafiknämnden antar förslag till friluftsplän att läggas till grund för framtida arbete med nämndens mål och budget.

Sammanfattning

Beslut att ta fram en friluftsplän med åtgärdsförslag fattades av natur- och trafiknämnden och fritidsnämnden i juni 2015 (NTN 20150616 § 144. FRN 20150616 § 60). Länsstyrelsen hade dessförinnan (2015-03-30) beviljat kommunen medel från de lokala naturvårdsbidragen, LONA, till en rekreations- och friluftsplän.

Föreliggande material ger underlag för att prioritera framtida satsning för att utveckla möjligheterna till friluftsliv i Nacka på ett sammanhållet och långsiktigt sätt. Syftet är bland annat att säkra tillgången till spännande och lättillgängliga miljöer i enlighet med det övergripande målet ”Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka”. Underlaget bidrar också till att förverkliga Nackas ambition att ”vara bäst på att vara kommun” och möjligheterna till en fruktbar samverkan med olika lokala aktörer.

Friluftsplänen beskriver syften och mål kopplade till friluftslivet, ger en nulägesbeskrivning och ett antal förslag på åtgärder. Förslagen på åtgärder och aktiviteter möjliggör fortsatt utveckling av friluftslivet i överensstämmelse med kommunens övergripande mål och utgör ett underlag till det årliga planerings- och budgetarbetet.

Ärendet

Beslut att ta fram en friluftsplän med åtgärdsförslag fattades av natur- och trafiknämnden och fritidsnämnden i juni 2015 (NTN 20150616 § 144. FRN 20150616 § 60). Länsstyrelsen hade dessförinnan (2015-03-30) beviljat kommunen medel från de lokala naturvårdsbidragen, LONA, till arbetet.

Sedan arbetet påbörjades har struktur och benämningar på styrdokument i Nacka kommunen ändrats. Dokumentet ska ses som ett underlagsmaterial för de två nämndernas

planering och prioritering i det årliga arbetet inför mål och budget men inte vara ett styrdokument enligt Nackas nomenklatur. Innehållet motsvarar det som flertalet kommuner benämner friluftspan.

Följande aktiviteter har genomförts för att samla in relevant underlag. Vissa av aktiviteterna har syftat till att skapa en extern förankring av arbetet.

- Genomgång av relevanta nationella, regionala och kommunala strategi- och styrdokument
- Medborgarundersökning
- Skolundersökning
- Föreningsdialog/enkäter till föreningar
- Nätverksanalys
- Avstämningar med grannkommuner

Underlaget är indelat i tre delar:

I Syften och mål.

II Nulägesbeskrivning – Här identifieras ett antal behov, brister och konflikter i förhållande till friluftspanens mål. Dessa tar avstamp i resultaten av genomförda aktiviteter.

III Förslag till åtgärder och aktiviteter. Friluftspanen ger förslag på åtgärder och aktiviteter som kan utveckla friluftslivet i överensstämmelse med målen. Åtgärdsförslagen är ett underlag till det årliga planerings och budgetarbetet.

Avgränsning

När det gäller inriktning, mål och åtgärdsförslag fokuserar planen i första hand på områden där fritidsnämnden och natur- och trafiknämnden har ett tydligt verksamhetsansvar och beslutsmandat. Friluftspanen omfattar geografiskt hela Nacka kommun, med särskilt fokus på naturmark, reservat och områden som bedöms ha höga friluftsvärden.

Den ytmässiga avgränsningen på ett friluftsområde är här ett område som har en storlek på 20 hektar eller mer och innehåller särskilda rekreativvärden. Avgränsningen utesluter områden av parkkaraktär, men inkluderar närskog och närnatur enligt de definitioner som görs i Nackas grönstrukturprogram.

Friluftsmål

Arbetet med att precisera mål har gjorts med utgångspunkt från Nacka kommuns styrmodell. Visionen är att alla Nackabor har samma förutsättningar att utöva friluftsliv. Nackaborna känner till och utnyttjar i stor utsträckning dessa möjligheter.

Utvecklingsarbetet ska bedrivas med utgångspunkt från nedanstående fyra mål:

1. Tillgänglig, attraktiv natur för alla
2. Tätortsnära friluftsområden för alla
3. Stärkt engagemang och samverkan
4. Hållbarhet genom kunskap

Resultat och åtgärdsförslag

Många konkreta förslag har framkommit och dessa ingår i friluftsplanens åtgärdsdel. Dialoger och undersökningar med medborgare och föreningar har bland annat visat:

Det finns skillnader mellan hur målgrupper önskar att nyttja och faktiskt nyttjar olika områden för olika aktiviteter. En del aktiviteter utövas framförallt i vissa friluftsområden och det finns därför behov av att tydliggöra friluftsområdenas olika särdrag.

I det stora hela upplevs Nackas friluftsområden som trygga. På en övergripande nivå finns behov av insatser för att öka tillgängligheten för olika målgrupper såsom personer med funktionsvariation samt att se över befintliga skylt- och ledssystem både inom friluftsområdena men även utanför t ex i bostadsområden för att öka tillgängligheten. Därtill behöver attraktiva och lättillgängliga målpunkter skapas.

Förskolor/skolor ser att möjligheterna för att bedriva daglig undervisning utomhus kan förbättras om de får tillgång till särskilda samlingsplatser i friluftsområdena, exempelvis vindskydd och de önskar tillgång till särskilda skolskogar. Skolorna i Saltsjöbaden, Älta och Fisksätra har begränsade möjligheter att ta del av verksamheten vid naturskolan i Velamsund.

Många ideella organisationer i Nacka bidrar aktivt till att skapa förutsättningar för ett innehållsrikt friluftsutövande. Tillgängligheten och möjligheten att utöva aktiviteter kan förbättras. Föreningarna har lämnat flera konkreta förslag på hur utbudet av friluftsaktiviteter kan vidareutvecklas för att öka attraktiviteten och för att öppna möjligheter för fler Nackaborna att ta del av dessa.

Friluftsföreningarna saknar ett forum för dialog och långsiktig planering tillsammans med kommunen och upplever att det är svårt att veta vem i kommunen som ansvarar för/handlägger olika typer av frågor med friluftsanknytning.

Sett till hela kommunen har Nacka en god fysisk tillgång till natur med höga frilufts-, natur och kulturmiljövärden. Även grannkommunerna bidrar med mark som lämpar sig för friluftsliv och rekreation. Nätverksanalysen visar att 62 % av Nackaborna idag har tillgång till ett friluftsområde inom 1000 meter från bostaden. Andelen är lägst på Sicklaön 41 % och högst i Boo 81 %. Nya entréer till friluftsområden är ett sätt att öka andelen. Som alternativ till för dem som saknar tillgång till ett friluftsområde inom 1000 meter kan nya möjligheter utvecklas som erbjuder ett tidsavstånd som motsvarar detta promenadavstånd, cirka 15 min.

Men med tanke på befolkningsutvecklingen finns på sikt en risk för att friluftsområdena som ligger i direkt anslutning till de mer tätbefolkade delarna, framförallt på Sicklaön, kan komma att utsättas för en hög belastning och därmed slitage och störningar som kan påverka attraktivitet och ett långsiktigt hållbart nyttjande.

Den övergripande informationen om natur och friluftsområden förmedlas i digitala kanaler. Medborgarundersökningen indikerar att Nackabornas kännedom om och användning av dessa kanaler är begränsad. Det finns därför behov av att på en övergripande nivå analysera den faktiska räckvidden och utveckla strategier och kanaler för att få ett bredare genomslag för denna kommunikation.

Däremot saknas i nuläget detaljerad kännedom om hur och i vilken utsträckning de olika friluftsområdena nyttjas. Det begränsar i sin tur möjligheterna att följa upp och möta potentiellt negativa effekter av en alltför hård belastning.

Ekonomiska konsekvenser

Friluftsplanen har kostat 680 tkr varav länsstyrelsens LONA bidragit med 260 tkr resterande har finansierats av natur- och trafiknämnden samt fritidsnämnden. Genomförandet av friluftsplanen kommer att ske inom ramen för nämndernas respektive budget. Åtgärdsförslagen är ett underlag till det årliga planerings och budgetarbetet.

Konsekvenser för barn

Barn behöver leka, lära och upptäcka i stimulerande utomhusmiljöer. Friluftslivet stärker möjligheterna till rika naturupplevelser. I natur- och kulturmiljöer kan barnen få upplevelser som stärker och utvecklar både individer och grupper. Barn som vistas i naturen har lättare att koncentrera sig, leker mer kreativt och rör på sig mer än barn som leker i en mindre inspirerande miljö.

Bilagor

B_Friluftsplan

C_Beslut NTN 20150615 § 144

Kersti Hedqvist
Enhetschef
Enheten för fastighetsförvaltning

Liselott Eriksson
Natur- och friluftsstrateg
Enheten för fastighetsförvaltning